

Nederlands, een vak met toekomst

Helge Bonset
 SLO, Enschede
 h.bonset@slo.nl

Vanaf komend schooljaar treden de nieuwe examenprogramma's in werking voor alle vakken in de Tweede Fase, en dus ook voor Nederlands. In mijn presentatie beschrijf ik eerst de veranderingen in het examenprogramma, en de consequenties daarvan. Daarna schets ik de mogelijkheden die docenten hebben om onderdelen aan het vak toe te voegen in het schoolexamen, en aldus tegemoet te komen aan de interesses van hun leerlingen en henzelf. Tenslotte ga ik in op de mogelijkheden die er zijn om Nederlands meer te relateren aan andere vakken in de Tweede Fase. Daarbij komen ook de adviezen van de Profielcommissies aan de orde.

Literatuurproject: een kleine literaire trektocht...

Tom Verheyden, Luc Pierrart, Liesbeth Bresseleers en Iris van Duffel
 Sint-Ritacollege, Kontich
 Tom.Verheyden@ritacollege.be
 Luc.Pierrart@Ritacollege.be
 Liesbeth.Bresseleers@Ritacollege.be
 Iris.Vanduffel@Ritacollege.be

In het *literatuurproject* slopen we de schotten tussen de vakken Nederlands, Engels, Frans en Duits. Leerlingen van het zesde jaar Latijn-Talen diepen een literair thema, motief of cultuurhistorische richting *begeleid zelfstandig* uit. Zo gaan ze na of we ook Romeo's & Juliets tegen het lijf lopen in de Franse en Duitse literatuur. Of sporen ze op welke antihelden het internationale literaire spectrum onveilig maken. Trouwens, hoe gaan schrijvers wereldwijd eigenlijk om met de erfenis van 9/11?

We geven leerlingen een beknopte historische achtergrond mee. Zodra ze hun thema of motief gekozen hebben, tekenen ze een theoretisch reisplan uit. Vervolgens start een uitdagende trektocht doorheen de boeiende wereld van de internationale literatuur.

Literaire globetrotters leren uit hun reiservaringen. Dat trektochten gepaard gaan met vallen en opstaan – ook voor de reisbegeleiders - spreekt vanzelf!

Vandaag willen we dan ook graag met u onze reiservaringen delen. Waarom een dergelijk project in een laatste jaar Latijn-Talen organiseren? Zo komen we tegemoet aan het uitgesproken literair-culturele profiel van deze leerlingen. Velen van hen stromen immers door naar een talenrichting in het hoger onderwijs. We bieden hen een boeiende uitdaging, met ruimte voor een sterk persoonlijk engagement. Elke leerling kiest zelf het thema dat hij/zij wenst uit te diepen. Bovendien sluit het literatuurproject aan bij de huidige tendens in het onderwijs om vakoverschrijdend te werken. Op hun reisweg ontdekken de leerlingen dat het internationale literaire landschap niet alleen een veelheid aan kleuren vertoont, maar ook een harmonieus geheel vormt.

Wat met de praktische organisatie? Onze trektocht start eind oktober met een literaire namiddag. Door middel van een multimediale presentatie – én met een kopje thee - maken we onze leerlingen warm voor het project. Ze krijgen in een notendop een overzicht van de literaire, filosofische en culturele tendensen van de 19de en 20ste eeuw. Vervolgens belicht elke leerkracht enkele interessante auteurs en werken uit het Engelse, Nederlandse, Franse en Duitse taalgebied. De leerlingen keren huiswaarts met de concrete opdracht en de lectuurlijst. Na een maand bedenktijd, overleg met vakleerkrachten en het nodige opzoekwerk maken zij hun definitieve keuze bekend.

In het tweede semester begint het eigenlijke werk. We zetten de leerlingen op weg: zo geven we hen leestips, helpen we hen bij de afbakening van de verschillende thema's, en bewaken we de haalbaarheid van de projecten. Naast de permanente begeleiding bieden we de leerlingen een concreet stappenplan aan bij hun onderzoek. Sowieso verwachten we van hen een rapportering van het geleverde werk tijdens een drietal werksessies. Daarvoor maken we telkens een halve schooldag vrij. Daar kunnen leerlingen ook vragen stellen, én vinden tussentijdse procesevaluaties plaats. We leren hen op zoek te gaan naar en vooral kritisch om te springen met secundaire bronnen, hun mening te onderbouwen, te structureren en correct te formuleren. Het spreekt voor zich dat de vier taalleerkrachten elkaar voortdurend brieven over vorderingen en eventuele problemen.

Het eindproduct wordt dan eind mei ter evaluatie ingediend. Elke vakleerkracht kent een cijfer toe. Via een verdeelsleutel wordt de som van deze cijfers toegekend aan het jaarresultaat van elke taal. Op het mondelinge gedeelte van het eindexamen lichten de leerlingen ook hun bevindingen toe. Belangrijk is immers dat ze kritisch kunnen rapporteren over hun rol als zelfstandige onderzoekers tijdens dit project. Anderzijds tellen de eerder vermelde procesevaluaties mee voor het cijfer dagelijks werk.

Tijdens onze presentatie willen we jullie gidsen doorheen het didactische materiaal dat we de voorbije jaren hebben ontwikkeld. Naast een syllabus en een PowerPoint-pre-

sentatie stelden we ook een stappenplan op. Elk jaar passen we ons materiaal aan. Niet alleen de steeds veranderende literaire actualiteit noodzaakt ons daartoe. Ook de groep is telkens anders: het niveau van de leerlingen kan elk jaar verschillen; de omvang van de groep varieert; de interesse van de leerlingen evolueert. De groep begeleidende leerkrachten is ook niet elk jaar identiek

We vertellen u over ons project zonder de minste pretentie, en kijken uit naar uw reacties en vragen. In ieder geval willen we met u onze concrete ervaringen én problemen op deze literaire trektocht delen - want ook ervaren reisbegeleiders lopen meer dan eens verloren.

Ronde 3

Voorbeelden van vakkenintegratie; twee leerkrachten aan het woord

Mariëlle Bodde en Hinke Zetstra
Rijnlands Lyceum, Wassenaar en CSG Dingstede, Meppel
marielle.bodde@planet.nl
h.zetstra@dingstede.nl

Mariëlle Bodde

Ook op het Rijnlands Lyceum was het profielwerkstuk jarenlang een heikele kwestie. Een docente Nederlands, tevens studiebegeleider van havo-5-leerlingen, de afdelingsleider van de havo en de mediathecaris hebben een traject opgesteld dat zijn vruchten afwerpt.

Het traject begint met een aantal lessen informatieverwerving, waarvan een bezoek aan de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag een integraal deel uitmaakt. Daarna volgen de leerlingen een digitale cursus over het zoeken, vinden en beoordelen van informatie. Elke module wordt afgesloten met een toets. De leerlingen worden stapsgewijs begeleid door studiebegeleider en vakdocent bij het opstellen van de hoofd- en deelvragen voor hun onderzoek. Ze moeten ten minste drie soorten bronnen gebruiken: internetsites, maar ook (wetenschappelijke) artikelen in tijdschriften en boeken. Het hele onderzoeksproces wordt gedocumenteerd in een logboek.

Na verwerking van de informatie en beantwoording van de onderzoeksvragen maken de leerlingen een spreekplan, want aan het einde van het traject, dat in een tijdsbestek van zes weken verloopt, presenteren ze hun onderzoek mondeling aan vakdocenten,